

Oponentský posudek bakalářské práce Adély Efflerové

Faktory ovlivňující tlumočnický výkon ve vzdělávacím zařízení

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta,

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Bakalářská práce Adély Efflerové se věnuje jedné z forem simultánního tlumočení, a to tlumočení ve vzdělávání, které si v posledních letech vydobylo – také díky změnám související legislativy - své nezastupitelné místo. Diplomantka se ve své práci zaměřila především na faktory ovlivňující tento typ tlumočnického výkonu.

Předložená práce o sedmi hlavních kapitolách má přehlednou strukturu. Rozdělena je do dvou hlavních částí: teoretické, která je zpracována na základě odborné literatury a informací získaných z rozhovoru s tlumočnickými (viz. Přílohy II – VI), a části empirické.

V prvních kapitolách autorka nejprve definuje podstatu tlumočení ve vzdělávání; blíže, i když ne příliš systematicky, charakterizuje roli tlumočnicka, následně čtenáři předkládá přehled vývoje tlumočnických služeb v této oblasti do roku 1991, resp. po něm. Současný stav zkoumaného jevu na jednotlivých stupních škol diplomantka zpracovává s oporou o bohužel ne zcela aktuální zdroje (čerpá z prací vzniklých v roce 2008), a tak se stává, že udává i chybné informace (např. název a zaměření školy v Ivančicích aj.). Snad i z tohoto důvodu čtenáři nepředkládá příčiny tehdejšího stavu v širších souvislostech filozofických, legislativních ani společensko-postojových. Správně však poukazuje na velmi výrazný až paradoxní jev tlumočení ve vzdělávacích zařízeních, tj. na existující praxi, ve které může být tlumočnicka zařazen do různých typů zaměstnaneckého poměru, z nichž také vyplývají různá práva, povinnosti a v neposlední řadě i platové zařazení.

Ve druhé, empirické části bakalářské práce se diplomantka zaměřuje na vlastní výzkum faktorů ovlivňujících tento typ tlumočnického výkonu, resp. na ověření nejvýznamnějších faktorů popsanych v první části práce. Pro tyto účely si autorka zvolila metodu dotazníkového šetření. Je pro mne s podivem, že A. Efflerová v práci jasně neformuluje výzkumný problém, nestanovuje ani hypotézy, pouze (s. 62) uvádí, co ji bude v dotazníkovém šetření zajímat. Musím také podotknout, že mnoho otázek v dotazníku nijak s vymezenými body autorčina deklarovaného zájmu nesouvisí. Domnívám se, že tento fakt dále ovlivnil celou empirickou část, především analýzu odpovědí, konkrétní výsledky a konečně i výstupy v podobě doporučení pro tlumočnicka. Ostatně u analýzy získaných odpovědí na jednotlivé otázky (autorka získala odpovědi od 19 respondentů z různých částí ČR) se čtenář musí spolehnout výhradně na sdělení diplomantky, protože vyplněné dotazníky nejsou součástí práce. Pro prezentaci výsledků empirické části zvolila A. Efflerová přehledné tabulky a grafy. Je však škoda, že samotnému rozboru výzkumu nevěnovala diplomantka větší pozornost a důkladnost; v práci

analyzuje vždy pouze odpovědi na jednu danou otázku, neopouští při tom rovinu obecného popisu výsledku a nepřistupuje ke zkoumání stupně korelace mezi jednotlivými proměnnými (např. věkem tlumočnicka a jeho reakcí na pohyb učitele po třídě).

V textu bakalářské práce se vyskytují formulační nedostatky, drobné pravopisné a stylizační chyby, překlady a chyby způsobené zřejmě počítačovými úpravami textu (datum citace internetového zdroje na s. 8 je odlišný od seznamu na s. 91; na s. 11 datum citace naopak uveden není; v textu na s. 11 je jako autor uvedena Červinková, v seznamu literatury oproti tomu Červinková Houšková; v seznamu internetových zdrojů chybí zdroj uvedený na s. 16). Autorka hojně využívá heslovitý způsob zápisu, grafickou jednotnost narušují typografické prohřešky (odlišná velikost písma, nevhodné rozvržení textu na stránce, nejednotný způsob zápisu).

Na závěr bych ráda diplomantce položila několik otázek:

1. V kapitole 1.2 přemýšlíte o roli tlumočnicka ve vzdělávání. Mohla byste doplnit svůj pohled na tuto problematiku z hlediska faktorů ovlivňujících tlumočnický výkon?
2. Když hovoříte v kapitolách 1.3 a 1.4 o vývoji tlumočnických služeb ve vzdělávání u nás, opomíjíte tlumočení společenských akcí, jakými jsou školní besídky, exkurze, přednášky hostů apod., které bývaly na některých školách tlumočeny znakovými učiteli už před rokem 1991? Sama o tom ostatně píšete na s. 18. Činite tak záměrně? Proč jste nečerpala více ze vzpomínek služebně starších učitelů nebo tlumočnicků (např. K. Kuchlera nebo J. Švagra)?
3. Jak lze chápat Vaše tvrzení (s. 18), že středoškolští ...“učitelé (speciální pedagogové) znakový jazyk ovládají...“? Jsou učitelé na středních školách skutečně speciální pedagogové (nebo spíše aprobovaní učitelé pro daný předmět)?
4. Proč jste v kapitole 2.4 vycházela pouze z informací z práce M. Komorné (2008) a z rozhovoru s tlumočnickými a nevyužila jste aktuálních informací z webových stránek příslušných vysokých škol, případně z bakalářské práce D. Tesařikové?
5. Mohla byste objasnit, jaký byl důvod zařazení otázek zjišťujících demografické údaje? Proč s nimi dále nepracujete při klasifikaci a třídění získaných informací?
6. Našla byste i jiné vysvětlení uvedeného faktu (s. 69), totiž že tlumočníci neradi tlumočí zkoušky, diskuse vyučování s pozvanými hosty? Jak konkrétně může učitel připravit tlumočnickovi podklady na takovýto typ aktivit?

Závěr: Bakalářská práce Adély Efflerové splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji k obhajobě.

Návrh hodnocení: DOBŘE